

## Danske Snudebiller: II. Slægten *Phytonomus* Schönh.

Af  
Victor Hansen.

Denne Slægt hører til de Snudebiller, som udmærker sig ved forholdsvis lang Snude, og er blandt disse især karakteriseret ved, at Kløerne er frie, Laarene utandede, Forhofterne adskilte omtrent lige langt fra Forbrystets For- og Bagrand, Snuden trind, uden skarpe Længdefurer, Øjnene tværbrede og Antennesvøben 7-leddet.

Hos de fleste Arter er Hannen smallere end Hunnen, har stærkere krummede Forskinneben og særlige Kendemærker paa sidste Bugled.

Imago udvikler sig vistnok hos alle de danske Arter, ligesom hos vore fleste andre Snudebiller, om Efteraaret, overvintrer og træffes atter fremme om Foraaret.

Den fulgte Synonymi stemmer overens med Heyden, Reitter og Weise: „Catalogus Coleopterorum Europae“ 1906.

### Literatur.

„Bestimmungstabellen der europäischen Coleopteren“, Heft 44: Hyperini, af Petri, 1901.

### Bestemmelsestabel over Arterne.

- 1, Forskinnebenene med en stump Tand eller stumpvinklet Udvidelse midt paa Indersiden...*arator* L.
- 1' Forskinnebenene uden saadan Tand.

- 2, Baghofterne adskilte lige saa langt fra hinanden, som en af dem er bred. Dækvingerne brede, Skællene ikke tvespidsede; Thorax bredest foran Midten.
- 3, Snuden højst  $1\frac{1}{2}$  Gang saa lang som bred. Dækvingerne bag Skuldrene næppe indsnævrede, Striberne normale..... *punctatus* Fabr.
- 3' Snuden mindst 2 Gange saa lang som bred. Dækvingerne bag Skuldrene lidt indsnævrede, Punktstriberne derfor her noget indad svungne ..... *fasciculatus* Herbst.
- 2' Baghofterne ikke adskilte saa langt fra hinanden, som en af dem er bred.
- 3,, Dækvingernes Skæl ikke tvespidsede. Svøbens 1ste Led højst lidt længere end 2det. Thorax med kun svagt tilrundede Sider.
- 4, Thorax noget bredere end langt, fortil meget smallere end bagtil; Dækvingerne over Skuldrene kun lidt bredere end Thorax ved Basis, udvidede til bag Midten, okkergule, oftest næsten uden Tegning..... *arundinis* Payk.
- 4' Thorax omtrent saa langt som bredt, fortil kun lidt smallere end bagtil. Dækvingerne over Skuldrene meget bredere end Thorax ved Basis.
- 5, Issen behaaret. Snuden lidt krummet, kun ganske svagt bredere mod Spidsen. Antenneskaftet naar Øjnenes Forrand..... *adpersus* Fabr.
- 5' Issen skælklædt. Snuden næsten lige, tydeligt bredere mod Spidsen. Skaftet naar ikke helt Øjnenes Forrand..... *rumicis* L.
- 3'' Dækvingernes Skæl tvespidsede eller endog spaltede helt til Roden.
- 4,, Snuden højst saa lang som Thorax, dette kun lidt bredere end langt eller i modsat Fald Skællene ikke spaltede til Roden.
- 5,, Svøbens 1ste Led højst lidt længere end 2det

- eller i modsat Fald Skællene ikke spaltede til til Roden og Thorax meget bredere end langt med stærkt tilrundede Sider.
- 6, Dækvingerne uden større mørk Plet bagtil.
- 7, Øjnene ikke dobbelt saa brede (høje) som lange. Dækvingerne kun med yderst korte, næsten nedliggende Haar.
- 8, Snuden slankere. Panden mellem Øjnene tydeligt smallere end Snuden. Skællene kun tve-spidsede. Thorax meget bredere end langt. 4,5—5 mm. .... *viciae* Gyll.
- 8' Snuden kort og bred. Panden mellem Øjnene kun lidt smallere end Snuden. Skællene spaltede til Roden. Thorax kun lidt bredere end langt. 5,5—7 mm. .... *elongatus* Payk.
- 7' Øjnene mindst dobbelt saa brede (høje) som lange. Snuden meget bredere end Panden mellem Øjnene.
- 8,, Dækvingerne med ganske korte, næsten nedliggende Haar. .... *pedestris* Payk.
- 8'' Dækvingerne med temmelig lange, opstaaende Børster.
- 9, Thorax tydeligt bredere end langt, bredest bag Midten. .... *murinus* Fabr.
- 9' Thorax kun svagt bredere end langt, bredest over Midten. .... *variabilis* Herbst.
- 6' Dækvingerne hver med en større mørk Plet bagtil. 1ste Svøbeled tydeligt længere end 2det. Panden mellem Øjnene kun lidt smallere end Snuden. Thorax meget bredere end langt med stærkt tilrundede Sider. Dækvingerne med tydelige Børster. .... *plantaginis* Degeer.
- 5'' Svøbens 1ste Led meget længere end 2det. Thorax højst lidt bredere end langt, med jævnt tilrundede Sider. Skællene spaltede helt til Roden.
- 6,, Dækvingerne grønne eller brunlige, næsten ens-

farvede. 1ste Svøbeled længere end 2det og 3die tilsammen; Snuden svagt men tydeligt krummet, dens Punktur svagere, Midtlinien blank men ikke tydeligt afsat som Længdekøl . . . . .

- . . . . . *nigrirostris* Fabr.
- 6" Dækvingerne hver med en mørk Plet bagtil, deres 3die Mellemrum som Regel nøgent ved Basis. 1ste Svøbeled højst saa langt som 2det og 3die tilsammen. Snuden næsten lige, ved Roden brattere indsnævret, stærkere punkteret, Midtlinien derved fremhævet som en smal op-højet Længdekøl. . . . . *trilineatus* Marsh.
- 4" Snuden længere end Thorax, slank, langs Midten blank, ubehaaret, tydeligt krummet. Thorax meget bredere end langt med stærkt tilrandede Sider. Skællene spaltede til Roden. . . . . *meles* Fabr.

### ***P. punctatus.***

Fabr. Syst. Ent. 150; Petri 19.

Denne og den følgende Art udmærker sig ved deres brede Form og korte Snude. Farven brunlig eller sort, Dækvingernes ulige Mellemrum lidt stærkere hvælvede, lysere med smaa sorte Pletter. Antenner og Ben mørkt brunlige. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Snuden yderst svagt krummet. Øjnene c.  $1\frac{1}{2}$  Gang saa brede som lange, Panden imellem dem tydeligt smallere end Snuden. Thorax bredere end langt. Dækvingerne med temmelig korte, halvtopstaaende Børster. 7—10 mm.

Han: Smallere. Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede. Sidste Bugled bagtil i Midten med en stor, flad Grube (hos Hunnen med en ofte udvisket, kort Længdestreg).

Paa høj, tør Bund, udbredt, men ikke almindelig. Paa Ærteblomstrede, især Kløver og Vikke, f. Eks. Skovvikke (*Vicia sylvatica*).

***P. fasciculatus.***

Herbst Käf. VI, 289; Petri 19.

Ligner den foregaaende en Del, men Tegningen er langt lysere og mere spættet, især er Dækvingerne hver forsynede med en stor, mere eller mindre tydelig, lys Sideplet. Endvidere er Snuden lidt stærkere krummet, med antydet Længdemidtfure, Antenneskaflet er forholdsvis lidt kortere, Panden mellem Øjnene kun lidt smallere end Snuden, og Dækvingernes Søm normalt stærkere sort- og hvidspættet. 6—8 mm.

Han: Smallere. Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede. 1ste Bugled yderst svagt nedtrykt i Midten (hos Hunnen hvælvet).

Paa *Erodium cicutarium* (Hejrenæb) og *Geranium molle* (Storkenæb). Paa Sandbund, sjælden og stedegen. København, Tisvilde, Køge, Vejlø Bugt; Høje Møen; Faaborg, Langesø; Bornholm; Aarhus.

***P. arundinis.***

Payk. Mon. Curc. 47, 44; Petri 24.

Hos denne og de to følgende Arter er Øjnene ikke helt dobbelt saa brede som lange, Panden mellem dem kun lidt smallere end Snuden og Dækvingernes Behaarung ganske kort og næsten nedliggende. Arten er let kendelig paa den næsten ensfarvede, okkergule Tegning. Antenner og Ben sorte. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Snuden næsten lige. Dækvingerne langstrakte, hos Hannen svagt, hos Hunnen tydeligt udvidede til bag Midten. 6—8 mm.

Han: Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede; Antennerne indleddede nærmere ved Snudens Spids. Sidste Bugled svagt afstudset og dets Bagrand paa hver Side svagt udbuet (hos Hunnen er sidste Bugled jævnt rundet).

Paa *Sium latifolium*; udbredt, men noget stedegen. Ved Søer og Moser.

***P. adspersus.***

Fabr. Ent. Syst. I, 2, 413; Petri 24; *pollux* Fabr. Syst. El. II, 457; var. *alternans* Steph. Ill. Brit. IV, 95; Petri 20.

Farven brunlig eller graalig; Dækvingerne spættede med mørke Pletter. Antenner og Ben sorte, de første undertiden lysere mod Basis. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. 4—6,5 mm.

Hos Varieteten *alternans* er Dækvingernes Mellemlum afvekslende lysere og mørkere i hele deres Udstrækning.

Han: som den foregaaende.

Ved Søer og Moser; udbredt, men sjælden. Larven efter Schiødte paa Bladene af *Silene inflata* (Blæresmelde). Af Varieteten *alternans* kendes kun 2 danske Eks., det ene (i Museets Samling) stammende fra Thy, det andet taget af Hr. Fuldmægtig West ved Donse d. 3—6—1908.

***P. rumicis.***

Linné Syst. Nat. Ed. X, 379; Petri 24.

Ligner meget den foregaaende, men adskilles foruden ved de i Tabellen nævnte Kendemærker ved, at Tegningen er lysere og Dækvingerne bag Midten forsynede med et mere eller mindre tydeligt, lyst Tværbaand. Endvidere er 2det Svøbeled lidt kortere end 1ste og Thorax finere punkteret. 4—6 mm.

Han: som den foregaaende.

Almindelig paa *Rumex* (Skræppe).

***P. arator.***

Linné Syst. Nat. Ed. X, 379; Petri 27; *polygoni* Linné Syst. Nat. Ed. XII, 609.

Farven brunlig eller graalig; Dækvingerne med lysere og mørkere Længdestriber, Sømmen i forreste Tredjedel hvid, iøvrigt sort- og hvidspættet. Benene sorte, ofte delvis lysere, Antennerne brune, mørkere mod Spidsen. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Øjnene mindst dobbelt saa brede som lange; Panden imellem Øjnene tydelig smallere end Snuden. Thorax bredere end langt

med temmelig svagt rundede Sider. Dækvingerne med ganske korte, bagtil tydeligere, halvt opstaaende Børster. Skællene spaltede dybt, dog ikke helt til Roden. 5—7 mm.

Han: Forskinnebenene i Midten paa Indersiden med en stump Tand, Udrandingen herfra til Spidsen stærkere.

Hun: Forskinnebenene i Midten paa Indersiden med en stumpvinklet Udvidelse.

Almindelig paa Ærteblomstrede og *Polygonum* (Pileurt).

### ***P. viciae.***

Gyll. Ins. Suec. III, 101; Petri 30.

Farven brunlig eller graalig, Dækvingernes ulige Mellemrum med en Række mere eller mindre tydelige, sorte Pletter. Antenner og Ben sorte, Skaffets Rod oftest lysere; 1ste Svøbeled c. 1½ Gang saa langt som 2det. Snuden forholdsvis slank, svagt krummet. Thorax's Sider stærkt rundede. Dyrets Bygning temmelig sammentrængt. 4,5—5 mm.

Han: Sidste Bugled svagt afstudset og dets Bagrand paa hver Side noget udbuet (hos Hunnen er sidste Bugled jævnt rundet).

Denne Art er hidtil kun fundet i Marselisborg Skov paa Skovvikke (*Vicia sylvatica*), især i stort Antal et enkelt Sted ved Skrænten mellem Silistria og Ørnereden.

Blandt Arterne med tvespidsede Skæl er denne Art og *P. pedestris* Payk. dem, hos hvilke Skællenes Spaltning er mindst dyb, idet Spidserne er betydelig kortere end den øvrige Del af Skællet. Hos de andre Arter, hvis Skæl er spaltede men dog ikke helt til Roden (*P. arator* L., *murinus* Fabr., *variabilis* Hbst. og *plantaginis* Degeer), er Spaltningen derimod adskilligt dybere, idet Spidserne er tydeligt længere end den øvrige Del af Skællet. Hos *P. elongatus* Payk., *nigrirostris* Fabr., *trilineatus* Marsh. og *meles* Fabr. endelig er Skællene spaltede helt til Roden, hos *elongatus* maaske lidt mindre udpræget end hos de 3 andre.

***P. elongatus.***

Payk. Fn. Suec. III, 236; Petri 29; *mutabilis* Germ. Mag. IV, 341.

Farven brunlig eller graalig, Dækvingernes ulige Mellemrum med mørke, ofte noget udviskede Pletter. Benene mørkebrune, Antennerne rødlig med sort Kølle. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Snuden næsten lige. Thorax kun lidt bredere end langt, Siderne jævnt rundede. Dækvingerne forholdsvis langstrakte, især hos Hannen, Skællene spaltede til Roden. 5,5—7 mm.

Han: Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede. Sidste Bugleds Bagrand stærkt udbuet paa hver Side (hos Hunnen rundet eller yderst svagt udbuet).

Sjælden. Paa Skovsletter i Dyrehaven (bl. a. Fortunens Indelukke), Damhusmosen, ketset i Antal om Efteraaret, Fitmose og Kagsmose (Nordsjælland) sigtet om Foraaret, Skarrit Sø, Lekkende; Christianssæde Skov, Bremersvold; Faaborg, Langesø; Aarhus Mølleaa, Færgegaarden (Thy). Formodentlig paa Ærteblomstrede.

***P. pedestris.***

Payk. Fn. Suec. III, 236; Petri 29; *suspiciosus* Herbst Käf. VI, 265.

Farven brunlig eller graalig, Dækvingerne med sorte, ofte noget udviskede Pletter. Benene sorte, Skinnebenene undertiden noget lysere, Antennerne brunlige, mørkere mod Spidsen. 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Snuden næsten lige. Thorax omtrent saa langt som bredt, Siderne jævnt rundede. Dækvingerne hos Hannen forholdsvis slanke, hos Hunnen stærkere hvælvede og stærkere udvidede bag Skuldrene. Skællene spaltede, men ikke ret dybt. 4—7 mm.

Han: Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede. Sidste Bugleds Bagrand paa hver Side noget udbuet (hos Hunnen jævnt rundet).



Almindelig, paa Ærteblomstrede f. Eks. *Lotus* (Kællingetand) og *Lathyrus* (Fladbælg).

***P. murinus.***

Fabr. Ent. Syst. I, 2, 463; Petri 30.

Denne og den følgende Art er vanskeligst af alle de danske Arter at adskille. Foruden ved de i Tabellen nævnte Kendemærker adskiller Arten sig fra den følgende ved, at Antennerne er lidt slankere, idet Skaftet er lidt længere, 1ste Svøbeled tilsmalnet mod Roden i mere rette Linier, 3die—5te Led mindst kvadratiske, 6te og 7de svagt tværbrede og Køllen lidt slankere. Endvidere er Benene normalt mørkere og Snuden ganske lidt slankere og længere. 5,5—7 mm.

Han: Forskinnebenene paa Indersiden mod Spidsen stærkere krummede. Sidste Bugled bagtil i Midten med en ganske svag Grube, dets Bagrand paa hver Side udbuet (hos Hunnen jævnt rundet).

Sjælden og enkeltvis. Kalvebod Strand, Tisvilde; Arnager Fiskerleje. Paa Ærteblomstrede. Larven efter Schiødte paa Bladene af *Medicago sativa*.

***P. variabilis.***

Herbst Käf. VI, 263; Petri 31.

Brunlig eller graalig, Dækvingerne fortil med en aflang, mørk Længdeplet langs Sømmen; Sømmen bagtil og de ulige Mellemrum med ofte noget udviskede, sorte Pletter. Benene rødbrune, Laarene mørkere, Antennerne rødlig, mørkere mod Spidsen; 1ste og 2det Svøbeled omtrent lige lange. Snuden næsten lige. Thorax omtrent saa langt som bredt eller svagt bredere end langt. Skællene spaltede, men ikke helt til Roden. Antennesvøbens 1ste Led tilsmalnet mod Roden i noget buede Linier, 3die—5te Led yderst svagt tværbrede, 6te og 7de tydeligt tværbrede. 4,5—5,5 mm.

Han: som den foregaaende, sidste Bugled dog uden synlig Midtgrube.

Almindelig paa Ærteblomstrede, især Kløver.

### ***P. plantaginis.***

Degeer Mem. V, 237; Petri 29.

Farven lyst graa eller okkergul, Dækvingerne hver med en stor, mørk, gul Længdesideplet. Antenner og Ben brunlige, de første mørkere mod Spidsen, Skinnebenene lysere. 1ste Svøbeled c.  $1\frac{1}{2}$  Gang saa langt som 2det. Snuden ganske svagt krummet. Dækvingernes Skæl spaltede men ikke helt til Roden. 4—5 mm.

Han: Forskinnebenene stærkere krummede paa Idersiden mod Spidsen. Sidste Bugled med en stor Midtgrube, og dets Bagrand paa hver Side udbuet (hos Hunnen næsten jævnt rundet).

Temmelig sjælden, men meget udbredt. Amager, Nord- og Sydsjælland (Geels Skov); Møen; Vejle, Horsens, Nørholm Skov, Hø Skov ved Aarhus, Marselisborg Skov, Salling, Harboøre; i Sønderjylland ved Gram. Arten opgives saavel af Schiødte som af Fowler at leve paa *Plantago*-Arter. Dette beror dog vistnok paa en Fejltagelse. I hvert Fald er den taget paa *Lotus* (Kællingetand) og vistnok paa *Anthyllis* (Rundbælg) og Kløver.

### ***P. nigrirostris.***

Fabr. Syst. Ent. 132; Petri 27.

Farven grøn eller sjældent brunlig, Dækvingerne næsten ensfarvede, Ben og Antenner lysere eller mørkere gulbrune, de sidste mørkere mod Spidsen. Øjnene dobbelt saa brede som lange, Panden mellem dem tydeligt smallere end Snuden. Thorax lidt bredere end langt med svagt rundede Sider. Dækvingerne med opstaaende Børster. 3—4 mm.

Han: Forskinnebenene paa Idersiden mod Spidsen stærkere krummede. Sidste Bugleds Bagrand paa hver Side svagt udbuet (hos Hunnen jævnt rundet).

Almindelig. Paa Ærteblomstrede, især Kløver. Den brune Form har jeg kun taget paa Krageklo (*Ononis*); den maa ikke forveksles med de lysebrune Individuer af den almindelige grønne Form, som man ofte træffer om Eftersommeren, naar det nye Kuld begynder at komme frem, og hvis lysebrune Farve kun beror paa, at de ikke er udhædede.

***P. trilineatus.***

Marsh. Ent. Brit. 268.; Petri 31.

Denne Art ligner den foregaaende men adskilles let fra den allerede ved Farven, som er lysere eller mørkere okkergul eller gulbrun, hos vel vedligeholdte Eksemplarer med svagt violet Skær. Fra den brunlige Form af *nigrirostris* adskilles den let ved den mørke Plet paa Dækvingerne. Snuden er ganske lidt kortere end hos *nigrirostris*, og endvidere er Dækvingernes Børster ganske lidt kortere og Arten gennemsnitlig lidt mindre. 3—3,5 mm.

Han: som den foregaaende.

Temmelig sjælden, men udbredt og som Regel i stort Antal, hvor den træffes. Nord- og Sydsjælland (f. Eks. Ganløse, Frederiksdal); Buderupholm, Hø Skov ved Aarhus, Marselisborg Skrænt, Silkeborg; Nexø. Paa *Anthyllis* (Rundbælg); ogsaa paa *Lotus* (Kællingetand).

***P. meles.***

Fabr. Ent. Syst. I, 2, 466; Petri 26.

Farven brunlig, temmelig ensfarvet. Benene sorte, undertiden delvist lysere, Antennerne rødlig, mørkere mod Spidsen, 1ste Svøbeled næsten dobbelt saa langt som 2det. Øjnene dobbelt saa brede som lange, Panden mellem dem kun lidt smallere end Snuden. Dækvingerne med korte, bagtil tydeligere, halvt opstaaende Børster.

Han: som den foregaaende; sidste Bugled desuden med en ganske svag Grube i Midten.

Udbredt, men ikke helt almindelig. Paa Ærteblomstrede, især Kløverarter.